

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SØNDERJYDSK MAANEDSSKRIFT

UDGIVET AF
HISTORISK SAMFUND FOR SØNDERJYLLAND
VED
CL. ESKILDSEN OG H. LAUSTEN-THOMSEN

INDHOLD:

1. *Hansigne Lorensen*: De gamle Stier.
2. *J. Raben*: Faldne og døde Nordslesvigere ved 21. Regiment 1864.
3. *J. Raben*: Faldne og døde Nordslesvigere ved 10. Inf. Regiment under Krigen 1864.
4. *Aage Bonde*: De Nustrup Degne.
5. *J. C. Rasmussen*: De gamle Gangstier i Klipleve Sogn.

Nr. 11. 16. Aarg.

1. Maj 1940.

Sønderjyllands Kreditforening

Haderslev

Banken for Brørup og Omegn

Aktieselskab

Kontortid 10—12 og 2—4

BRØRUP

Køb dansk Arbejde!

Sparekassen for Randers By og Omegn

Kontortid 10—1 og 3—5

„Telefon 3310 (4 Linier).“
Randers

*Støt de
sønderjydske Indsamlinger*

KURANSTALLEN
Gl. Skovridergaard
V. STARCKE
OVERLÆGE
ÅBEN HELE AARET
SILKEBORG
FORLANG
PROSPEKT
TLF (514
515

N. MIKKELSEN SØRENSEN

Murermester og Entreprenør

Ndr. Fasanv. 217 Tlf. C. 4520, Taga 1700 og 1717
KØBENHAVN

Det danske Gødnings-Kompagni A/S

København

Nykøbing F., Odense, Aalborg, Struer, Vejle, Aarhus, Esbjerg, Sønderborg

Ældste og største
Gødningsforretning
i Danmark.

Eneste Fabrikant
af Superfosfat
her i Landet.

Salgskontor for Danmark for

A/S Dansk Svovlsyre- & Superfosfat-Fabrik

Aktieselskabet

Nordiske Kabel- og Traadfabriker

København F.

KABELVÆRK . TRAADVÆRK . VALSEVÆRK

Spare- og Laanekassen

i Aarhus.

St. Torv 6. Aarhus. Telf. 101.

Kontortid: 10—1 og 2¹/₂—5¹/₂.

Graasten Bank A/S

Kontortid 9—12 & 2—5

Lørdag 9—1

GRAASTEN

Spare- & Laanekassen
for Kolding By og Omegn

Stiftet 1856

Reservefond ca. 1¹/₂ Million

Sparekassen
for Haderslev Bys Omegn

Kontortid:

9—12, 2—4. Lørdag 9—1.

HADERSLEV

Andelsselskabet

Odense

Eksportslagteri

ODENSE

Smith & Co. A/S

Cykler og Cykledele

en gros

ODENSE

Reserveret

„B“.

A/S

Jyllands Papir-Værk

Aarhus

De gamle Stier.

De gamle Stier over vore Marker,
trods Plov og Harvetand og Vaarens Grøde
paany dog traajet gennem Spand af Tider,
mens Slægter fødtes og mens Slægter døde.

Frit Lejde gav de os, de gamle Stier;
bandt By til By og korted vore Veje,
om Storfolk eller Stodder har vi fulgt dem
med samme Ret, som var de fælles Eje.

Dér løb den liden Purk for Mor til Mølle,
dér gik den Husmand aarle til sit Virke,
og Kagekonen med de fyldte Kurve,
Smaabørn til Skole, Folk til Kro og Kirke.

De gamle Stier, ak! de gamle Stier
med Stok og Stolper over brede Grøfter,
med Gang igennem Korn og Blomsterklynger
og Kløvermarker med de rige Løfter.

Der har vi ledt om Lykkens Firekløver.
og fandt vi en, hvor var vi barneglade,
vi bar den hjem, vi varsomt ud den glatted,
og gemte den blandt Salmebogens Blade.

End mindes jeg det Løb igennem Rugen
med Hænders Leg imellem Vipper bolde,
og Spændingen, naar Stien var til Ende,
om Stokken nu da ogsaa kunde holde.

Og saa igen en Mark, maaske en Brakmark,
en Stubmark. hvor alt spildte Kærner groede,
en Græsmark, gnavet ned i runde Ringe,
og hornet Fæ og Faar. som stod og gloede.

Og saa et Vend ned langs med Grøftvolden,
hvor skræmt en Lærke flagred fra sin Rede,
men fandt vi den, vi nænned ej at røre
det Kuld af Fuglebørn, som laa dernede. —

Nu hegner pigget Traad de brede Grøfter,
og der er stænget for de gamle Stier,
men endnu lever Mindet i vort Hjerte,
som Nyn af halvtforglemte Melodier.

Nu suser Bil ved Bil langs Alfarveje,
de farer gennem godt og daarligt Føre,
og *ingen* veed sig tryk for Liv og Lemmer,
men *alle* — vil vi gerne *op* at køre.

Hansigne Lorenzen.

Faldne og døde Nordslesvigere ved 21. Regiment 1864.

Ved J. RABEN.

Det danske 21. Infanteri Regiment bestod overvejende af Nordslesvigere. Under Krigen 1864 havde Regimentet et Tab af 51 Døde. Af disse var én Officer, Sekondløjtnant *Christian P. C. Christensen*, der faldt ved Fredericia den 19. Marts.

Af Regimentets øvrige 50 Døde var 33 Nordslesvigere. 7 af dem faldt foran Fjenden, én døde af Tyfus som Krigsfange i Magdeburg, og 25 døde af Sygdomme paa de forskellige Lasaretter, i langt de fleste Tilfælde af Tyfus.

Her følger de faldne og døde Nordslesvigeres Navne:

1. Kompagni.

- Nr. 239. Menig *Rasmus N. Christensen*, Skovby, falden ved Bustrup, 2. 2. Hans Grav kendes ikke.
Nr. 140 Underkorporal *Peter Carstensen*, Varnæs, død 8. 3. paa Københavns Lasaret (Tyfus), begr. 13. 3. paa Garnisonskirkegaard.
Nr. 434 Menig *Christen Jensen Frost*, Kær, død 29. 3. paa Københavns Lasaret (Tyfus), begr. 3. 4. paa Garnisonskirkegaard.

2. Kompagni.

- Nr. 3. Res. Korp. *Georg T. L. Jacobi*, Krumom, falden den 3. 2. ved Dannevirke, begravet paa Flensborg Kirkegaard den 21. 2.
Nr. 162 Menig *Simon Chr. Juul*, Toftlund, død paa Hals Lasaret af typhoid Feber den 15. 5., begr. paa Dronninglund Kirkegaard den 19. 5.

- Nr. 218. Menig *Anton M. Schau*, Skovhuse, død paa Københavns Lasaret den 23. 4. (Tyfus), begr. paa Garnisonskirkegaard den 28. 4.
- Nr. 268. Menig *Peter Fr. H. Ball*, Skudstrup, død paa Gyldenstens Lasaret (Tyfus), den 10. 4., begr. paa Sandager Kirkegaard den 12. 4.
- Nr. 300. Menig *Hans H. Fogh*, Vraa, død paa Københavns Lasaret den 9. April (Tyfus), begr. paa Garnisonskirkegaard den 15. 4.
- Nr. 313. Menig *Johan C. Hansen*, Frørup, død paa Dronninglund Lasaret af typhoid Feber den 11. 5., begr. paa Dronninglund Kirkegaard den 17. 5.

3. Kompagni.

- Nr. 82. Menig *Franz Th. Vogt*, Augustenborg, død 12. 6. af Sygdom (hvor han er død, kan ikke oplyses).
- Nr. 513. Menig *Christen Ch. Jørgensen*, Elstrup, død paa Fredericia Lasaret den 12. 2. (Sygdom), begr. paa Michaelis Kirkegaard den 20. 2.

4. Kompagni.

- Nr. 156. Menig *Peter J. Ibsen*, Hjortkær, død paa Fredericia Lasaret den 26. 2. (Sygdom), begr. paa Michaelis Kirkegaard den 29. 2.
- Nr. 223. Menig *Anders Henriksen*, Hajstrup, død paa Odense Lasaret den 27. 4. (Lungebetændelse), begr. paa Odense Kirkegaard den 30. 4.
- Nr. 275. Underkorporal *Hans H. Jepsen*, Hyrup, død paa Gyldenstens Lasaret den 16. 3. (Tyfus), begr. paa Sandager Kirkegaard den 20. 3.
- Nr. 290. Menig *Niels Jacobsen*, Vandling, død paa Københavns Lasaret den 20. 4. (Nyresygdom), begr. paa Garnisonskirkegaard den 26. 4.
- Nr. 350. Menig *Mathias C. Lund*, Over Jerstal, død paa Odense Lasaret den 5. 6. (Tyfus), begr. paa Odense Kirkegaard den 9. 6.
- Nr. 588. Menig *Thomas C. Petersen*, Blans, død paa Frederiksgave Lasaret den 17. 3. (Nervefeber), begr. paa Sønderby Kirkegaard den 20. 3.
- Nr. 592. Menig *Hans Møller*, Tirslund, død paa Københavns Lasaret den 28. 3. (Tyfus), begr. paa Garnisonskirkegaard den 1. 4.
- Nr. 595. Menig *Herman P. Schrøder*, Bøgeskov, falden over Bord og druknet i Kattegat den 5. 7.

5. *Kompagni.*

- Nr. 34. Menig *Jørgen Chr. Wrang*, Dyndved, død paa Dronninglund Lasaret den 23. 5. (Tyfus), begr. paa Dronninglund Kirkegaard den 28. 5.
- Nr. 506. Menig *Peter Hansen*, Dynt, død paa Fredericia Lasaret den 16. 3. (Sygdom), begr. paa Michaelis Kirkegaard den 23. 3.

6. *Kompagni.*

- Nr. 148. Menig *Fritz Johansen*, Kelstrupskov, faldt ved Jagel d. 3. 2.
- Nr. 527. Menig *Hans Rossen*, Ladegaardskov, død paa Slesvig Lasaret den 9. 2. (Sygdom), begr. paa Slesvig Kirkegaard den 12. 2.
- Nr. 535. Menig *Jørgen Petersen*, Vesterskov (Frørup), død paa Horsens Lasaret den 20. 3. (Tyfus), begr. paa Horsens Kirkegaard den 23. 3.
- Nr. 573. Menig *Jens Jørgensen*, Dybbøl, død paa Baaring Lasaret den 15. 4. (Tyfus), begr. paa Asperup Kirkegaard den 18. 4.

7. *Kompagni.*

- Nr. 521. Menig *Jens Chr. Thorning*, Svejrup, falden ved Fredericia den 20. 3., begr. paa Michaelis Kirkegaard den 23. 3.
- Nr. 137. Menig *Lorenz P. Berthelsen*, Sottrup, død paa Frederiksgave Lasaret den 25. 2. (Hjertesygdom), begr. paa Sønderby Kirkegaard den 29. 2.
- Nr. 480. Menig *Christian Lundbow*, Nordborg, død som Krigsfange i Magdeburg (Tyfus) den 22. 2., begravet i Magdeburg.
- Nr. 516. Menig *Peter M. Duus*, Hørup, død paa Københavns Lasaret den 13. 6. (Tyfus), begr. paa Garnisonskirkegaard den 18. 6.

8. *Kompagni.*

- Nr. 215. Menig *Anders M. Dahl*, Vodder, faldt ved Jagel den 3. 2., begr. paa Flensborg Kirkegaard den 6. 2.
- Nr. 297. Menig *Nis Jensen*, Vilshæk, saaret og fangen ved Jagel den 3. 2., død paa Flensborg Lasaret den 19. 2., begr. paa Holbøl Kirkegaard den 24. 2.
- Nr. 21. Underkorporal *Peter Eriksen*, Almsted, død paa Odense Lasaret den 29. 2. (Tyfus), begr. paa Odense Kirkegaard den 3. 3.

Paa Nybøl Kirkegaard findes en Grav, hvis Mindesten beretter, at *Jes Peter Petersen* fra Nybøl, Menig ved 21. Regiment, saaret ved Jagel den 3. 2., »døde af sit Saar« den 13. 10. 1866.

Faldne og døde Nordslesvigere ved 10. Inf. Regiment under Krigen 1864.

Det danske 10. Infanteri-Regiment i 1864 bestod for en stor Del af Nordslesvigere. Saavidt det fremgaar af Tabslisterne, har der af Regimentets Ofre under Krigen været 31 Nordslesvigere. Af disse faldt 24 foran Fjenden, de 23 i Kampene paa Dybbøl og en, Ludvig Hansen fra Haderslev, under Kampen paa Als den 29. Juni. 7 Mand er døde som Følge af Sygdomme, deraf de 6 paa Lasarettet paa Augustenborg Slot. Af de Faldne og Døde er 15 fra Haderslev, 10 fra Tønder. 4 fra Løgumkloster, 1 fra Flensborg og 1 fra Hjarup ved Kolding.

1. Kompagni.

- Nr. 316. Menig *Anders Lausten Madsen*, Tønder, falden 28. 3. ved Dybbøl Østen. begr. 30. 3. paa Sønderborg Kirkegaard.
- Nr. 116. Menig *Martin Christian Petersen*, Tønder, falden 6. 4. ved Dybbøl ved Forsøget paa at tilbageerobre de Natten til 6. 4. tabte Skyttegrave foran Skanse III—IV, begr. 11. 4. paa Sønderborg Kirkegaard.
- Nr. 20. Korporal *Niels Nielsen Lind* fra Hjarup ved Kolding. saaret 28. 3. ved Dybbøl Østen, død paa Augustenborg Lasaret 18. 4., begr. paa Augustenborg Kirkegaard 19. 4. Graven er bevaret.
- Nr. 263. Menig *Peter Christian Thomsen*, Haderslev, saaret og fangen 28. 3. ved Dybbøl Østen, død paa Broager Lasaret 6. 4., begr. paa Broager Kirkegaard 9. 4.

2. Kompagni.

- Nr. 360. Menig *Bennet Hansen*, Tønder, falden 28. 3. ved Dybbøl Østen, begr. paa Sønderborg Kirkegaard 30. 3.
- Nr. 350. Menig *Ludvig Hansen*, Haderslev. Han faldt den 29. Juni ved Høruphav under den sidste Fægtning paa Als og blev det sidste Blodoffer i den sidste slesvigske Krig. Hans Grav er i Statskoven Lambjerg Indtægt ved Høruphav. ¹⁾
- Nr. 277. Menig *Johan Henrik Schilling*, Tønder, saaret den 22. 2. ved Dybbøl By, død paa Augustenborg Lasaret den 25. 3., begr. 28. 3. paa Augustenborg Kirkegaard.

3. Kompagni.

- Nr. 223. Menig *Georg Nielsen*, Haderslev, falden ved Dybbøl Østen den 28. 3., begr. 1. 4. paa Sønderborg Kirkegaard.
- Nr. 348. Menig *Peter Christian Olsen*, Haderslev, falden 28. 3. ved Dybbøl Østen, begr. 1. 4. paa Sønderborg Kirkegaard.
- Nr. 347. Menig *Nis Petersen Thomsen*, Haderslev, saaret 3. 4. ved Dybbøl, død samme Dag paa Augustenborg Lasaret, begravet 7. 4. paa Augustenborg Kirkegaard.
- Nr. 269. Menig *Christian Andersen*, Løgumkloster, død 1. 5. paa Augustenborg Lasaret af Sygdom. begravet 4. 5. paa Augustenborg Kirkegaard.

4. Kompagni.

- Nr. 208. Menig *Niels Emilius Møller*, Haderslev, falden ved Dybbøl 24. 3., begr. 28. 3. paa Sønderborg Kirkegaard.
- Nr. 262. Menig *Jens Johansen Ravn*, Haderslev, falden paa Dybbøl den 2. 4., begraver 6. 4. paa Sønderborg Kirkegaard.
- Nr. 168. Menig *Jes Petersen*, Tønder, falden ved Dybbøl den 13. 4., begravet paa Sønderborg Kirkegaard 16. 4.
- Nr. 25. Underkorporal *Jørgen Chr. Keisig*, Tønder, død paa Sønderborg Lasaret af Tyfus den 18. 2., begr. den 25. 2. paa Sønderborg Kirkegaard.
- Nr. 36. Menig *Peter Petersen Schmidt*, Haderslev, død af Sygdom paa Augustenborg Lasaret den 16. 4., begr. 19. 4. paa Augustenborg Kirkegaard.
- Nr. 68. Korporal *Frederik Vilhelm Andreasen*, Haderslev, død af Sygdom den 30. Juni paa Augustenborg Lasaret, begravet paa Augustenborg Kirkegaard den 8. 7.

1) Sml. Sønderj. Maanedsskrift 10. Aarg. S. 129.

5. *Kompagni.*

- Nr. 101. Menig *Hans Hørlyk*, Haderslev og
Nr. 226. Menig *Jacob Hansen*, Haderslev, faldne ved Dybbøl den
13. 4., begr. paa Sønderborg Kirkegaard den 16. 4.

6. *Kompagni.*

- Nr. 58. Menig *Hans Jensen Lund*, Haderslev, død af Sygdom paa
Augustenborg Lasaret den 3. 6., begr. paa Augustenborg Kirke-
gaard den 5. 6.

7. *Kompagni.*

- Nr. 408. Underkorporal *Peter Christian Jørgensen*, Flensborg, fal-
den ved Dybbøl Østen den 28. 3., begravet den 1. 4. paa Sønder-
borg Kirkegaard.
Nr. 289. Menig *Ferdinand Walther Spalensky*, Haderslev, saaret 2.
April ved Dybbøl, død paa Augustenborg Lasaret den 18. 4., begr.
paa Augustenborg Kirkegaard den 19. 4.
Nr. 183. Menig *Johannes Christian Petersen*, Tønder, død af Tyfus
paa Rudkøbing Lasaret den 26. 4., begr. paa Rudkøbing Kirke-
gaard d. 29. 4.

8. *Kompagni.*

- Nr. 31. Menig *Niels Jensen*, Haderslev,
Nr. 286. Underkorporal *Andreas Peter Lorenzen*, Løgumkloster,
Nr. 419. Menig *Jacob Nissen Brodersen*, Tønder, faldet ved Dybbøl
Østen den 28. 3. og blev begr. paa Sønderborg Kirkegaard den
1. 4.
Nr. 74. Menig *Jørgen Nicolai Bossen*, Løgumkloster, saaret ved Dyb-
bøl Østen den 28. 3., død paa et Lasaret i København den 9. 4.,
begr. paa Garnisons Kirkegaard d. 15. 4.
Nr. 112. *Morten Hansen Gjøg*, Haderslev, saaret 28. 3. ved Dybbøl
Østen, død paa Augustenborg Lasaret den 9. 4., begr. 14. 4. paa
Augustenborg Kirkegaard.
Nr. 330. Underkorporal *Matthias Jensen Bindfeldt*, Løgumkloster,
saaret 27. 3. ved Dybbøl, død paa Augustenborg Lasaret den 18.
4., begr. paa Augustenborg Kirkegaard d. 19. 4.
Nr. 442. Menig *Johan Nicolaisen*, Tønder, saaret 18. 4. (paa Als),
død paa Augustenborg Lasaret den 22. 4., begr. den 24. 4. paa
Augustenborg Kirkegaard.
Nr. 339. Underkorporal *Frantz Petersen Tønder*, Haderslev, død paa
Augustenborg Lasaret af Sygdom den 25. 5., begravet paa Augu-
stenborg Kirkegaard den 29. 5.

De Nustrup Degne.

Af Aage Bonde, Aabenraa.

1. Den første degn i Nustrup, vi har oplysninger om, er *Niels Degn*, der i Gram herredsbog 1649 angiver sine visse og uvisse indkomster af Nustrup sogn til: 4 ørtug og 9 skæpper Rug, 40 halve slagtede gæs eller 3 skilling lybsk for hver, 80 brød samt 1 fjerding i smørbyrd. Desuden en trediedel af de naturalpræstationer, der ydedes præsten, og som udgjorde 1 lille ost og 4 brød af hver gård og endelig 6 mark lybsk i offer. Han har intet jord, kun en lille kålgård.

2. Omkring 1700 hed den Nustrup degn *Niels Harber*. Han var gift med Anna N. N. og havde i sit ægteskab en datter, Anna Nielsdatter (død i Klovtoft 19. 5. 1786, 86 år gl.), der første gang var gift med Chresten Dienssen og anden gang med Peder Nissen, begge farvere i Klovtoft, Hellevad sogn (se nr. 4).

3. *Jørgen Hybschmann* er den første degn, vi ved noget nærmere om. Han er født 18. 7. 1687 i Øster Løgum præstegård og døbt samme dag. Begge hans Forældre, sognepræsten Johs. Hybschmann, der betegnes som en stille og sindig, men meget veltalende og højt-begavet mand, og hustru, Margaretha Bruun, var af gamle, ansete præsteslægter; men Jørgen Hybschmann fulgte — hvad det nu end kan skyldes — ikke i forfædrenes fodspor. Han blev nemlig sogne-degn i Nustrup. Hvornaar det skete, og hvilke kvalifikationer han havde, vides ikke; sandsynligvis var han student, da han ved sin død kaldes »velædle og vellærde« i modsætning til sønnen, der benævnes »velædle og velbetroede sogne degn«. Foruden sin »påboende degne-bolig« i Lille Nustrup, havde Jørgen Hybschmann en $\frac{1}{4}$ gård i St. Nustrup i fæste, og o. 1753—55 købte han hertil $\frac{1}{2}$ ejendomsgaard

sstds. — Med sin hustru, Anna Maria, der er født 25. 7. 1710 og død 15. 11. 1773, havde han 2 sønner og 4 døtre. Af sønnerne blev Ludvig faderens efterfølger, medens Peder Thode H., der er opnævnt efter bedstemoderen Margretha Bruuns anden mand, Ø. Løgum-præsten Peder Tode, 1775 blev skibskaptajn i Aabenraa. De fire døtre blev alle gift ind på store gårde i sognet: Margaretha med Jerslew Chr. Johannsen i Gabøl, Maria Cathrina med Thomas Hansen i Lille Nustrup, Johanne med sognefoged Jens Andersen på »Hovgård«, og som den sidste blev Catharina H. 1774 viet til gårdmand Jørgen Hansen i Bæk. Disse sidste flyttede senere til Allerup i Toftlund sogn, og fra dem nedstammer den ret udbredte Hybschmann-slægt i dette sogn. — Jørgen Hybschmann afstod 1760 degneembedet til sønnen Ludvig, men han fik kun et kort otium, idet han døde 10. 4. 1762, og kirkebogen meddeler, at 20. 4. 1762 begravedes »sognedegnen velædle og vellærde monsr. Jørgen Hybschmann«. Gravstenen over ham og hans hustru findes endnu på Nustrup kirkegård.

4. *Ludvig Hybschmann* er født d. 10. 6. 1733 vistnok som ældste barn af fornævnte degnefolk. Heller ikke om hans ungdom og uddannelse melder kilderne noget, først som 26-årig ung mand træder han frem i dagens lys. Da degnetjenesten nemlig »formedelst alderdom og medfølgende skrøbelighed« begynder at blive faderen for besværlig, afstår han embedet til sønnen Ludvig »imod sin øvrige leve-tid at nyde halvdelen af kaldets årlige indkomster, og hans hustrue, efter hans død, ifald hun skulde overleve ham, have hendes forsvarlige ophold udi degne-huset hos hendes søn, så længe hun lever og desuden udi rede penge 8 rd«. Dette billiges af den geistlige øvrighed, og den 14. januar 1760 kalder bispem i Ribe, Hans Adolf Brorson, Ludvig Hybschmann til sogne­degn i Nustrup »i den visse formodning, at han efter hans derom til mig på mit embeds vegne aflagte ed samme embede med retsindig flid og troskab skal foreståe, og udi i alle ting såvel uden som inden kirken sig således skikke og forholde, som loven, ritualet og de om degne senere ergangne kongelige anordninger tilholde«. Nogen tid derefter — kontrakten er dateret d. 3. 11. 1761 — overtager Ludvig Hybschmann også faderens ejendomme: degneboligen i Lille Nustrup og gården i St. Nustrup, og man får da et godt indblik i familiens økonomiske forhold ved at se, hvad han til gengæld skal betale til sine søskende: Broderen skal have 600 mark lybsk og en forsvarlig seng med tilbehør, medens de 3 ugifte søstre hver skal have 300 mark lybsk, 2 senge med tilbehør, 2 kofferter, 1 »drau-kiste«, 6 læderstole, 1 dusin tintallerkener og et halvt dus. tinfade, enten når de bliver 25 år gamle, eller når deres

»gode lykke inden den tid skulde skee«. Margretha var da gift og havde faaet sin fædre- og mødrearv udbetalt. — Om Ludvig Hybschmanns virksomhed i kirke (og skole?) hører vi intet; kun skriver den kendte magister J. A. Dyssel, der var præst i Nustrup 1758—64, i et brev af 21. 1. 1760, at der i St. Nustrup er et skolehus, »hvor bønderne holder en degn til at læse om vinteren, men ikke om sommeren«; — og »den gamle degn har i sine yngre år bestandig han enten selv, eller ved en anden forsynet skolen; hvorfor skulde den unge have det mere mageligt?« Dyssel beder derfor bispem pålægge Ludvig Hybschmann at holde skole, men om denne har fulgt faderens eksempel, forlyder der intet om. Skal man imidlertid tro Dyssel, må skoleforholdene i Nustrup dengang have været gode, når han i sin bog: »Forsøg til en Indenlands Reise« s. 54 f. 1763 kan skrive: »Overalt i det slesvigske oplæres bønderbørn meget ypperlig i skrivning og regnekonsten, indtil algebra . . . en herlig kundskab er her og meget vittige hoveder; jeg fandt ved min første besøgelse i mit sogns skoler drenge på 10 a 12 år, som havde igiennemløbet både Lambeks og Valentins regnebøger«. Derimod ved vi, at Ludvig Hybschmann på andre måder gik i faderens fodspor. Han var f. eks. som denne kirkeværge, og som faderen søgte han ved ejendoms køb at »fornye sin myndt«, som Holberg siger. 1762 købte han således for 40 rd. det hus, som Lauge J. Wellejus, præst i Nustrup 1692—1733, havde ladet opføre syd for kirkegårdsdiget (på kirkepladsen ved den store ask) til bolig for to fattige familier. Endvidere købte han o. 1779 et landbol i Nustrup, men havde samtidig den sorg, at hans gård d. 25. 7. 1783 lagdes i aske af lynet. — Den 10. decbr. 1767 stod i Nustrup Ludvig Hybschmanns bryllup med Kiestina Pedersdatter, der er født i Klovtoft 3. 8. 1737 som datter af farver Peder Nissen og hustru Anna Nielsdatter. Hun er altsaa datterdatter af ovennævnte Niels Harber. I dette ægteskab fødtes der én søn og fire døtre. Af disse skal kun nævnes Jørgen Hybschmann (1778—1858) der blev gårdmand i Korup, Rabsted sogn, og fra hvem der nedstammer en talrig efterslægt, samt Anna Maria Hybschmann (1769—1844) der i sit ægteskab med gmd. i Nustrup Chresten Greisen er stammomder til de fleste Hybschmann'er, der lever i Nustrup sogn i dag. — Ludvig Hybschmann døde i Nustrup den 23. september 1785, og gravstenen over ham og hans hustru ligger endnu ved hovedindgangen til Nustrup kirke. Stenen har følgende indskrift:

»I en glædelig Opstandelsesforvendtelse hviler herunder det jordiske af den forud velædle og velbetroede Sogne Degn til Nustrup Menighed salige Ludvig Hybschmann fød 1733 den 10 Juni

døde Ao 1785 23. September i hans Alder 52 Aar og 3 Maaneder.
Deslige ogsaa hans Salige Hustru Dydædle og Dydziirede
Kjerstine Hybschmann fød Ao 1737 den 3. August og døde 1782 den
22. September i hendes Alder 45 Aar og 7 Uger.

Her hviler vi ægte toe
hverandre nær paa Side.
Her hviler vi i Gravens Boe
fra ald vor verdens Quide.
Her hviler vore been i fred
og Dommedags forvendte
da Jesus os af dette Sted
vil glædelig op hendte.«

5. Ludvig Hybschmanns efterfølger blev *Mads Wraae*, der i oktober 1785 efter 46 års »møysommelige skolearbeide« blev beskikket til degn i Nustrup. Han er sikkert identisk med den Matz Wraa, sognedegn for Farup Menighed i Ribe amt, der d. 11. 4. 1780 i Tyrstrup blev viet til Anna Margaretha Nisdatter (dtr. af gmd. Nis Chrestensen og Magdalena Jespers datter af Bjerndrup) og er i så tilfælde født 1724 (døbt 17. 9.) i Vester Skærbæk (»på stafn«), som søn af landbolsmand Jens Jensen og Elsabe Madsdatter. Mads Wraae må imidlertid være blevet gift igen senere, da hans enke hed Maren. Mads Wraae fik kun kort virketid her, da han allerede døde 1787 og blev begravet den 17. marts.

6. *Anders Løbner* blev forflyttet fra Grimstrup i Ribe amt til Nustrup som Mads Wraaes efterfølger. Løbner og den daværende sognepræst i Nustrup, Niels Tøxen, har nok levet sammen som hund og kat: 20. 11. 1799 sendte Tøxen en skrivelse til bispem i Ribe, hvori han klager over Løbner, bl. a. fordi denne efter at præsten har bedt ham om at katekisere 1 eller 2 gange om ugen i sognets skoler, kun har gjort dette 1 a 2 gange og ikke siden. Tøxen fremfører tillige en række andre klager mod degnen og slutter sit brev med følgende salve: »Jeg venter deres højædle højjærværdigheds gunstige bistand mod dette fortrædelige, trodsige og onde menneske til orden i menigheden og min befrielse for krænkelser under mit embede, da han ved tingstude indfald og de sædvanlige ondskabsfulde degne-streger søger kuns at bringe mig til overilelse.« Men Løbner forsvarer sig overfor bispem med næb og klør, således også vedrørende spørgsmålet om katekisationen. Han skriver, at han holdt op med denne, »da jeg en 3 a 4 gange gik forgieves og hverken fandt skoleholder eller børn i skolen.« Han henviser endvidere til, at »Danske Lov« befaler, at

deggen vel skal undervise ungdommen 1 gang om ugen, »men at ungdommen skal samles på et sted i sognet . . . og dog befaler præsten mig, som nu temmelig sanker til alders og er allerede i mit 63. år, at jeg skal trække om i sognets skoler 2de gange i ugen, og han selv kommer der meget sielden eller næsten ingensinde, med den undskyldning: at hand ikke kan tåle den usunde dunst i de små og ringe skoler, men deggen og skoleholderne de skal låle det, mon disse da ikke også ere minniker?« — Løbner giver heller ikke præsten noget efter i at udslynge de forfærdeligste injurier; i slutningen af hans »forsvarsskrift« til bispnen hedder det f. eks: »Og da hr. Tøxen ikke sparer hans foresatte hverken biskop eller provst, hvor vil jeg da tænke at gåe frie, som den allernederste i den classe, der desuden ståe så nær i forbindelse med en trettekieer og udsvævende mand, hvis character er bekiendt, ikke alleeneste i det Tørninglehnske, men jeg troer i heele Riber stift. — Ieg har nu været i Nustrup sogn på 13de år, men i den tid har han neppe været frie for desputer, processer og amtsforhører, ja han har endog måttet betale for han har givet ørefigener ud, og disse er ieg bange for, derfor holder ieg mig fra denne forvovne mand »det meste mueligt er«. I anledning af klagen får Løbner 11. 12. 1799 det vidnesbyrd af 9 sognemænd. at han »altid har forettet sit embede både i og uden kirken til meenighedens fornøjelse, ligsom og hans øvrige opførsel og omgang iblandt os har været både anstændig og uanstødelig. Samt venlig og tienstagtig imod alle og enhver.« Man kan jo ikke sige, at dette vidnesbyrd netop rimer med ovenstaaende! — Om Anders Løbners personlige forhold ved vi ikke meget. Af en bemærkning ovenfor fremgår det, at han er født o. 1736, men hvor vides for øjeblikket ikke. Første Gang var Løbner gift med Anne Brunow, f. 1736 paa Savstrup i Oddense sogn (Salling) som datter af forpagter Henrich Hansen Brunow og hustru Maren Madsdatter Brøndum, død i Nustrup 18. 2. 1800, 63 år gl. Anden gang blev Løbner d. 2. 12. 1803 i Nustrup viet til Mette Marie Pedersdtr., født 1773 i Lille Nustrup som datter af Peder Jessen. Hun døde 16. 11. 1812. Hvornår Løbner er død, vides ikke; hans død findes ikke indført i Nustrup kirkebog, så enten må han være død udensogns. eller præsten må have glemt at indføre hans dødsdato i Nustrup kirkebog.

Nustrup sogn havde på den tid en meget skoleinteresseret præst, Balthazar Gjørtz, der bl. a. havde oprettet et skolelærerseminarium i præstegården. Sikker på hans foranledning blev lærerne i Bæk, Gabøl og Nustrup fra 1. 1. 1814 knyttet som kirkesangere til kirken, hvorved deres indtægter forøgedes betydeligt, og skolevæsenets standard derigennem hævedes, »thi hvor mand fåer kuns lidet for sit ar-

bejde, der er og kun liden lyst til arbejdet«, som en præst skriver i 1756. Denne ordning bestod til 1923, og den første, der som lærer i Nustrup kom ind under den, var

7. *Hans Andersen Cassias*. Han er født i Ørsted, Oksenvad s. den 3. januar 1782 som søn af inderst Anders Hansen og hustru Karen Rasmusdatter. Han havde fået sin uddannelse på pastor Gjørtz's privatseminarium og nævnes først som lærer i Skovby, Vedsted sogn. Her blev han den 17. novbr. 1804 viet til Anne Cathrine Schannys, født i Juli 1778 i Refsø skovhus i Sommersted sogn. Hendes forældre var Landbolsmand Jacob Danielsen og hustru Anne Marie Wandt. Fra Skovby flyttede Cassias 1807 som lærer til Nustrup og blev her ved ovennævnte ordning tillige kirkesanger eller degn, som man fortsat sagde. Her fik han en lang virketid, nemlig til 1850; han døde den 10. marts 1857. Med sin hustru, der døde i Nustrup d. 7. 2. 1859, havde Cassias flere børn, af hvilke kun skal nævnes sønnen Anders H. Cassias, der bl. a. var lærer i Hønning, Dover og i Stenderup i Ø. Lindet sogn.

8. *Peder Nielsen Lycke* er født i Arnum, Højrup s., den 25. 9. 1821 som søn af skomager Nis Pedersen og hustru Margrethe Lauridsdatter. Lycke var o. 1845 lærer i Hønning, senere i Sønder Farup og blev 20. 9. 1850 lærer og kirkesanger i Nustrup. 1. 10. 1856 blev han lærer og kirkesanger i Gabøl, og her døde han 14. 2. 1859. Lycke var 14. 12. 1845 i Vodder blevet viet til Ane Marie Beck, der er født 30. 11. 1824 i Birkelev i Vodder sogn som datter af gårdmand Nicolai Hansen Friis og Anna Margrethe Sørensdatter. En Brodersøn af Lycke er den kendte frimenighedspræst Nis Pedersen Lycke (død 1924) i Rødding, som forøvrigt også havde været lærer i en årrække.

9. Sognets næste degn blev en indfødt, nemlig *Berthel Hansen Møller*, der er født i Nustrup 13. 3. 1831. Hans Forældre var gårdmand Hans Chr. Møller og hustru Ellen Mathiasdatter. Som så mange andre sønderjyder, der vilde være lærere, men som ikke vilde gå på det godt nok danske, men tysksprogede seminarium i Tønder, drog Berthel H. Møller til seminariet i Jelling, der 1841 var oprettet på et centralt sted netop for at skaffe Sønderjylland dygtige, danskuddannede lærere. Herfra blev Møller dimitteret i 1852 med første karakter; og 9. 12. 1854 blev han lærer i den lille Landsby Brundlund i fødesognet. Senere var han en tid lærer i Tinningsted i Karlum sogn, 15 km sydøst for Tønder, men 27. 11. 1856 vendte han atter tilbage til hjemegnen som lærer og kirkesanger i Nustrup, 16. 12. 1862 blev Møller lærer i Sønder Gørding ved Ribe, hvor han døde den 18. 8. 1885. Året i forvejen var han blevet dannebrogsmand. — Møller var gift 2 Gange:

1. gang blev han 31. 8. 1857 viet til Mariane Schmidt (12. 4. 1828—27. 6. 1861). datter af landbolsmand Laurids Christensen Schmidt og hustru Anna Cathr. Skjøth i Brundlund. 29. 10. 1862 blev han — ligeledes i Nustrup — viet til Christine Løbner, født i Nustrup 19. 8. 1834 som datter af landbolsmand og kniplingshandler Matz Christensen Løbner og hustru Anna Cathrine Skjøth. Møller blev således svoger til degnen Hans M. Løbner i Bevtoft, der er biograferet i »Sønderjydske Årbøger« 1928, s. 102 f.

10. *Anders Madsen Bjerrum*, sognets sidste danske degn før fremmedherredømmet, er født i Gaansager i Vodder sogn d. 28. 2. 1823 som søn af skrædder Jens Andersen Bjerrum og Kiesten Madsdatter. Han dimitteres fra Lyngby seminarium 1844 med karakteren: meget duelig. Efter at have været hjælpelærer hos degnen i Arrild, blev Bjerrum 1847 lærer i Hønning, 13. 10. 1850 lærer i Kolsnap i Nustrup sogn, 16. 12. 1852 lærer i Dover og 17. 1. 1856 lærer og kirkesanger i Bæk i Nustrup sogn, for endelig 3. 2. 1863 at blive lærer og kirkesanger i Nustrup. Herfra flyttede han 1867 som lærer og kirkesanger til Agerskov, hvor han blev pensioneret, og hvorfra han senere flyttede til Bevtoft. Her døde han d. 22. 11. 1876. I Bevtoft var Bjerrum den 3. 5. 1853 blevet gift med Hanne Cathrine Mortensen, der er født sstds. 22. 8. 1820 som datter af insider(smed) Morten Mortensen og Anne Katrine Lund.

De gamle Gangstier i Klipleve Sogn.

Af *J. C. Rasmussen*, Tønder.

I Sønderjydske Maanedsskrift for Januar d. A. staar en Artikel af Pastor Moos: De gamle Gangstier i Klipleve Sogn.

Under Punkt 2 nævner Pastor Moos en Gangsti, der kommer fra Søgaard Mark (e Parcel), og han mener, den kom maaske fra Kværsballe. Det gør den ikke, og Udmundingen ved Bomhuset er heller ikke den oprindelige.

Stien kommer nemlig fra Felsted. Ved Felsted Kirke deler Vejen sig, og følger man den, der gaar til højre og som gaar efter Felstedmark og Kværsballe, gør denne nogle Hundrede Meter fra Kirken et Knæk til venstre. Her er paa højre Side et Markled, eller jeg maa vel hellere skrive var, da jeg har været borte fra denne Egn i ca. 45 Aar.

Ved Markleddet var en Stente, og herfra gik en Sti skraat over nogle Marker, »Lykker«, til den naaede en Markvej, som den fulgte langs med et Hegn ned til en smal Eng, gennem hvilken løber en Bæk (e Strøm), den som løber gennem Søgaard Sø og senere faar Navnet Bjerndrup Mølleaa. Over Bækken laa kun en Planke, som man kunde gaa over. Stien gik saa paa den anden Side over den smalle Eng og skraat over »Yvsens Pasel« (Iversens Parcelle). Marken hørte til en Gaard i Felsted, hvis Ejer hed Iversen. Stien mundede saa ud paa en Vej, som man fulgte forbi Johan Thomsens Ejendom, gennem Lorens Schmidts Gaardsplads, og saa fulgte man en Markvej et Stykke mod Vest. Saa gik Stien igen fra Vejen og langs med et Hegn mod Syd over en Stente over i vor Mark. Her gik den før et lille Stykke mod Vest hen til en lille Mose, og fra denne igen mod syd lige op til vort Gaardled. Da min Fader forandrede Sædsrifterne, kom Stien til at gaa gennem »et Intejt«, og Fader søgte da om, og fik Lov til at flytte den et Stykke mod Øst. Den førtes saa øst og syd om vor Have, fulgte Vejen ned til vor Gaard et lille Stykke, indtil man efter at være klatret over en Stente fulgte Stien et lille Stykke skraat over en Mark tilhørende Lorens Jensen. Den fulgte saa et Hegn først mod Syd og siden mod Vest, indtil den gik over et »Kobbelt« tilhørende Gaarden Søgaard. Saa fulgte den Nordsiden af »Øster Boghoj« ned til »e Stok«, en smal Træbro, som havde to Rækværk. De gamle mente, at Navnet »Stok« stammede fra, at man til sin Tid kun havde haft en Stok staaende til at springe over ved. Stien fører her over en Dæmning, da Engene tidt stod under Vand, og Broens Piller er paa begge Sider sat op af store Granitsten. Saa gaar Stien ind i »Vester Boghoj«, hvor den straks deler sig i to Dele. Den, der gaar lige ud, gaar, som Pastor Moos ganske rigtigt skriver, op til Bomhuset. Men man ser tydeligt, at Stien kun har dannet sig tilfældigt, den gaar ud og ind mellem Træer og store Rødder, og ingen Del af den er anlagt som Sti. Den hører ogsaa fuldstændig op ved Skovens Vesikant, og det »Søgaards Kobbelt«, som her grænser ind til Skoven, pløjes og harves uden Hensyn til Sti, men der trædes saa altid en Sti igen hvert Aar, og den munder som sagt ud ved Hovedlandevej Nr. 10 ved Bomhuset. Grunden til, at denne Sti har dannet sig, er, at min Svigerfader H. P. Lorenzen for nu over 60 Aar siden købte dette »Bomhus« og indrettede Købmandshandel, som blev ret betydelig, og her gik man op fra »e Parcel«, naar man skulde have sine Varer hentet.

Vi gaar igen tilbage til det Sted, hvor Stien delte sig i »Vester Boghoj« og følger den, der gaar til venstre, og det ses nu, at dette er en anlagt Sti, den er lige, har mange Steder afstukne Kanter, man ser tydeligt, at Jorden er bleven planeret o. s. v. Stien ender tilsidst inde i Skoven paa en Skovvej, og følger man denne, kommer man op til Hovedlandevej 10 ved den gamle Skole, et lille Stykke nord for Gaarden, eller nu Kasernen Søgaard.

At denne Sti er den oprindelige er givet, det har været Skolestien for Børnene fra Søgaardmark og samtidigt en Forbindelse mellem Felsted og Søgaard. Bomhuset har ikke haft mindste Interesse, før der blev indrettet Købmandshandel der.

Adda

Korsetterne virker slankende,
sitter eminent og er beha-
gelige i Brug.

A/s Neumann & Zimmermann

Kanalvej

Lyngby

Forsikrings-Aktieselskabet

N O R D E N

København V.

Vestre Boulevard 34.

Telefon 8844

Monter Deres Lejlighed med

GRAM

Tæpper eller Løbestoffer

GRAM TÆPPEFABRIK A/s

Faas i de førende Manufakturforretninger

Kjøbenhavns Maskinistkskole.

Statsanerkendt Lærestanst.

Kursus til Maskinisteksaminer, Elektro-
installatørprøven for Maskinister, Mo-
torpasserprøven, Kedelpasserprøven,
Den kommunale Elektroinstallatørprø-
ve. Program tilsendes, og alle Oplys-
ninger gives ved Henvendelse til Sko-
lens Kontor,

Nørrebrogade 5, København

daglig 18-20 (Lørdag undt.)

Det kgl. oktr. alm.
Brandassurance-
Compagni

Stiftet 1798

— tegner
alle Arter
af Skades-
forsikring

Hovedkontor:

Højbroplads 10

København K.

Telf. Cent. 447

VEJLE STØBEGODS

C.M. Hess' Fabrikker A/S

Hellerup Skolæstfabrik

Aldersrogade 3

København

Telefoner 7519 . 9775

Historisk Samfund for Sønderjylland

udgiver „Sønderjydske Aarbøger“ III. Række, og „Sønderjydske Maanedsskrift“:

Bestyrelsen er f. T. Amtslæge Dr. *Lausten-Thomsen*, Tønder (Formand), Adjunkt, Dr. phil. *Karl N. Bock*, Haderslev (Sekretær), Amtslæge Dr. *Michelsen*, Aabenraa (Kasserer), Sparekassedirektør *Nis Nissen*, Nørborg, Seminarielærer *Cl. Eskildsen*, Tønder, Højskoleforstander *Hans Lund*, Rødding, Landsarkivar *Frode Gribsvad*, Aabenraa, Museumsdirektør Dr. phil. *Mackeprang*, København, Pastor *H. F. Petersen*, Flensborg og som Æresmedlem Frimenighedspræst *Thade Petersen*, Haderslev.

Formand, Sekretær og Kasserer danner Forretningsudvalg.

Redaktionsudvalg for „Sønderjydske Aarbøger“ bestaar af *Lausten-Thomsen*, *Hans Lund* og *Karl N. Bock*.

Lausten-Thomsen og *Cl. Eskildsen* danner Redaktionsudvalg for „Sønderjydske Maanedsskrift“.

Medlemsbidraget er 5 Kroner aarlig eller mindst 100 Kr. én Gang for alle. Medlemmerne modtager „Sønderjydske Aarbøger“ gratis. „Sønderjydske Maanedsskrift“ bestilles hos Posten og koster 1 Kr. 65 Øre fjerdingaarligt. I Boghandelen eller bestilt hos *Cl. Eskildsen* koster det 1,50 Øre. Indmeldelser i Historisk Samfund modtages af alle Bestyrelsesmedlemmer.

Opkrævningen af Medlemsbidraget sker ved Tilsendelsen af 1. Halvbind af Aarbøgerne.

Ældre Aargange af „Sønderjydske Aarbøger“ kan, for saa vidt de haves, faas mod Betaling af tilsvarende Medlemsbidrag: 5 Kr. for en hel Aargang, 2 Kr. 50 Øre for et Halvbind + Porto.

Ogsaa *Festskriftet til H. P. Hanssen* faas for 5 Kr. + Porto, saa vidt Oplaget rækker.

Husholdningseminariet

Ankerhus - Sorø

uddanner Husholdnings- og Skolekøkkenlærere, afholder 5 Mdr.s Kursus for unge Piger fra Maj og Novbr. - Plan sendes. *Magdalene Lauridsen.*

Haslev Gymnasium - *Kostskole for Dreng*

Eksamensret til Mellemkole-, Real- og Studentereksamen.

Alle Oplysninger ved Henvendelse til

Peter Kæstel, Rektor. Haslev.

Odense Fagskole - Tilskærerskole

Aarskursus for Faglærere - Tegne- og Tilskærerkursus for Direktricer og Syersker. - Sy- og Tilskærerkursus til privat Brug. - Kostskole og Hjem. - Skriv efter Plan.

Nathalie Hansen, Langelinie 29. Tlf. 2145
Statsanerkendt Grundlagt 1910 Besøgt af 8400 Elever.

Indregistreret Varemærke

Aktieselskabet

Herman A. Kähler

Keramisk Værksted

NÆSTVED

Eriksen & Christensen

Aktieselskab.

Korn og Foderstoffer

Esbjerg.

A/S FAKSE KALKBRUD

Frederiksholms Kanal 16

Telefon Central 9123

JORDBRUGSKALK

97 pCt. kulsur Kalk i Varen, som den leveres - ca. 100 pCt. passerer 1 mm Sigte.

Aktieselskabet

Dampmøllen Victoria

Odense.

Restaurant

Bryggergaarden - Odense

Byens bedste Spisested.

Charlottenlund Travbane

Løbedage i Maj den: 8-13-16-19-22-26

Totalisator — Musik — Restauration

Dansk Andels Ægexport.

Axelborg. Vesterbrogade 4 a.

Telf. 2126 — 11126. København V.

Forlang altid nylagte Æg stemplet med D. A. Æ. - Mærke.

Ladelund Mælkeriskole,

Brørup St.

5 Mdrs. Landbrugskursus Nov.-Marts
9 — do. Novbr.-Juli
8 — Mælkerikursus Sept.-April
Uddannelse af Kontrolassistenter.
J. C. Overgaard.

Silkeborg Husholdningsskole

Statsanerkendt m. Barneplejeafd.

Moderne Skole, smukt beliggende. Alm. og elektr. Køkken, Centralvarme, Bad. 5 Mdrs. Kursus beg. 4. Maj. Maanedskursus i Barnepleje alene afholdes i April. Progr.sendes. SYNNØVE LUND

Vordingborg Husmoderskole

Nyt Kursus begynder 4. Maj og 4. Novbr. — Barneplejeafdeling. — Elektrisk og alm. Køkken. — Kjølesyning.

Valborg Olsen. Telefon 275.

Snoghøj Gymnastikhøjskole Fredericia.

3 Maaneders Sommerskole.
5 — Vinterskole.
Skoleplan sendes.

Jørgine Abildgaard. Anna Krogh.

Gymnastikhøjskolen.

(Fra 1. April 1927 anerkendt og optaget paa Højskoleloven).

Plan med Oplysninger om Skolearbejdet og om Understøttelse gennem Amterne eller Elevforeningen „O. D.“ ved

NIELS BUKH,
Ollerup.

Gummistøvler

Carl J. Ulrich & Søn

Aktieselskab

Haslev - Telefon 600

BAMBA'S

Smør og Kaffe

Sønderjysk Teglindeindustri

Nordre Fasanvej 127 - København N.
Telf. C. 4520 — Tage 1700 — Tage 1717

Facadesten, flammede Sten, Tagsten, Drænrør
Alle Bygningsartikler

Forlang **Gulvtæpper**

fra

Sønderjysk Tæppefabrik

A. R. KJÆRBY

Højer

De Forenede Teglværker ved Aarhus. Aktieselskab

Tlf. 644. Kontor: Parkallé 15, Aarhus. Tlf. 6444.

Facadesten, Tagsten, Radialsten, glass. Tagsten og Mursten

Paasch & Larsen, Petersen

Aktieselskab

HORSENS

Telefoner: 207 — 807 — 808

H. Rasmussen & Co.

Aktieselskab.

Frederiksgade 37-39. Telf 59.

Odense.

Jernstøberier

Foreslaa Deres Nabo at abonnere paa

„Sønderjysk Maanedsskrift“

Kr. 6.00 aarlig.

Skal man til og fra

Sønderjylland

benytter man

Sydfynske Jernbaner

Frøcontoret

(for undersøgt Markfrø)

(Grundlagt 1887)

KOLDING

Leveringer under Statsfrøkon-
trollens selvvirkende Kontrol.

Antager Frøavlere.

Pindstrup Mosebrug

SAVVÆRK & EMBALLAGEFABRIK

Telefon Pindstrup { 13
18

Graasten Teglværk

GRAASTEN

Rio Radiatorer

Ribe Centralvarme-
Komfurer

Ribe Centralvarme-Kamin

Ribe Kakkelovne

Ribe Kaminer

A/S Ribe Jernstøberi

Ribe Telf. 261 (2 Linjer)

Grundlagt 1848

H. A. GRUBERTS SØNNER

Aktieselskab

Metalvarefabrik

Frankrigsgade 40

København S.

Støt dansk Industri

P. A. KRUUSE

and. pharm. — ODENSE

Fabrik: Kochsgade 29

Butik og Kontor: Flakhaven 1

Telefon 227

Ja-men

Jemas

Kaffe

smager bedst

Medlem af
Den Danske Kaffebænders
Forening